

SASU HELIÖ

SUKUPUOLISENSITIIVINEN VIESTINTÄOPAS HARRASTUSTOIMINNAN PARIIN

SISÄLLYS LUETTELO

02

Sukupuolisensitiivisyys

03

Ei pelkästään passiivista hyväksymistä

04

Sukupuolisensitiivisen viestinnän tavoitteet

05

Turvallisuuden ulottuvuudet

06

Esimerkkejä ja kysymyksiä
turvallisuudesta

07

Ulkoiset viestintäkanavat

08

Representaatio

09

Sukupuolisensitiivisen viestinnän tueksi

SUKUPUOLISENSITIVIISYYS

Sukupuolineutraalius ≠ sukupuolisensitiivisyys.

Sukupuoli, sukupuolitetut piirteet ja sukupuoliin liittyvät normit vaikuttavat yksilö-yhteisö- ja yhteiskuntatasolla. Ilmiön tiedostaminen ja tunnustaminen avaavat uusia mahdollisuuksia luoda ympäristöjä ja tiloja, jossa jokainen saa ilmaista itseään haluamallaan tavalla: tyttönä, poikana tai ei-binäärisenä.

Sukupuoliin liittyviä ennakkoluuloja rikotaan. Mahdollistetaan ja **normalisoidaan** moninainen sukupuolenilmaisu. Samalla vanhat normit muokkautuvat ja uudistuvat.

Ihminen nähdään moninaisena kokonaisuutena. Toisille sukupuoli merkitsee henkilökohtaisella tasolla enemmän kuin toisille.

**Nuorille
annetaan tilaa
olla oma
itsensä ja heillä
on itsensä
määrittelyn
oikeus.**

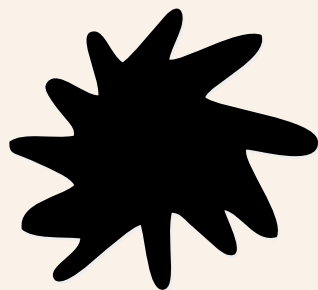
EI PELKÄSTÄÄN PASSIIVISTA HYVÄKSYMISTÄ!

Sukupuolisensitiivisessä viestinnässä ei voi tehdä tyhjiä lupauksia siitä, kuinka kaikki hyväksytään sellaisina kuin on. Sukupuolien erojen kieltäminen täysin estää epätasa-arvoisuuden näkemisen. Ohjaajilta vaaditaan valmiutta ja osaamista puuttua esim. ennakkoluuloihin, asenteisiin tai syrjimiseen.

Sukupuolen moninaisuuden tunnistaminen on myös olennaista. Voit olla ensimmäinen aikuinen, jolle nuori keskustelelee sukupuoli-identiteetistään.

Viestintä ja toiminnan käytäntö kulkevat käsi kädessä. Konkreettiset esimerkit toiminnan käytänteistä ja arvoista on hyvä tuoda esille viestinnässä.

Viestintäsuunnitelmaa laatiessa on hyvä kartoittaa MITEN sukupuolisensitiivisyys näkyy toiminnassa ja viestinnässä.

SUKUPUOLISENSITIIVISEN VIESTINNÄN TAVOITTEET

- Saada nuoret tavoitettua ja kiinnostumaan harrastustoiminnasta, riippumatta viestinnän kuluttajan sukupuolesta tai muista ominaisuuksista
- Moninaisuuden lisääminen ja näkyminen toiminnassa
- Turvallisemman ja ennakkoluulottoman ilmapiirin välittyminen: jokainen on tervetullut omana itsenään
- Luoda viestinnällä positiivisia mielikuvia toiminnasta viestinnän perusteella
- Nuorien osallisuuden kokemusten tukeminen

Viestinnän merkitys: Huomioi viestinnän tärkeys! Nuori tavoitetaan ja kohdataan ensimmäistä kertaa viestinnän kautta.

Turvallisempi tila

Nuorille ei tule itsestäänselvyytenä toiminta tai tila, jossa saa olla oma itsensä turvallisesti. Siksi on myös olennaista, se tuodaan esille myös viestinnän eri elementeissä.

Nuoria kannattaa osallistaa turvallisemman tilan periaatteisiin ja yhteisiin sääntöihin, jotta jokaisella olisi hyvä olla sukupuolesta riippumatta.

On tärkeää muistaa, että turvallisuutta ei voi 100% taata, mutta tila/toiminta voi olla turvallisuuteen pyrkivä.

TURVALLISUUDEN ULOTTUVUUDET

TURVALLISUUDEN TÄRKEYS

Turvallisuus on ihmisen perustarve. Ilman sitä on mahdotonta tehdä parastaan ja elää omannäköistä elämää. Turvallisuuden tunne tukee moninaisuuden toteutumista. Turvallisuuden huomiointi viestinnässä on tukena toteuttavalle toiminnalle. On tärkeää pohtia miten turvallisuuden eri ulottuvuuksia tuodaan esille viestinnässä.

FYYSINEN TURVALLISUUS

Aisteja kuormittavat tekijät, fyysinen koskemattomuus. Fyysiset tilat ja niiden turvallisuus. Turvallisuussuunnitelmat hätätilanteiden varalta.

PEDAGOGINEN TURVALLISUUS

Mahdollisuus oppia ja ymmärtää. Osallistujien huomiointi yksilöinä. Kieli- ja/tai aistirajoitteet. Selkeys, ymmärrettävyys. Positiivinen palaute.

SOSIAALINEN TURVALLISUUS

Yhteisöllisyys, yksilön kehittyminen yhteisön jäsenenä. Tasavertaisuuden toteutuminen.

PSYKKINEN TURVALLISUUS

Mielen hyvinvointi. Henkinen jaksaminen. Muut turvallisuuden ulottuvuudet tukevat tai heikentävät psyykkisen turvallisuuden kokemuksia

ESIMERKKEJÄ JA KYSYMYKSIÄ TURVALLISUUDESTA VIESTIMISESTÄ

- Keneen voi olla yhteydessä epämukavista tilanteista tai häirinnästä?
- Tilat esitellään tutuiksi nuorille! esim. onko tilassa sukupuolineutraalit vessat? Mitä aistikuormittavia tekijöitä tilassa on? Missä ensiapupakkaukset sijaitsevat?
- Kaikki kohdataan tasavertaisesti. Saako jokainen nuori samanlaisen vastaanoton?
- Onko tilassa ja viestinnässä symboliikkaa, joka osoittaa kaikki tervetulleeksi, esim. sateenkaarilippu?
- Käytetäänkö viestinnässä sukupuolineutraalia kieltä? Käytetäänkö nuorista neutraaleja termejä? Oletetaanko vai kysytäänkö?
- Viestintä on selkeää ja kaikilla tasapuolinen mahdollisuus ymmärtää sisältö: mitä kieliä viestinnässä käytetään? Onko aistirajoitteiden kanssa mahdollisuus ymmärtää viestinnän sisältö?
- Osallistujille annetaan positiivista palautetta. Muistetaan kehua!
- Onko nuorilla mahdollista osallistua viestintään tai toiminnan järjestämiseen? Saavatko nuoret antaa palautetta?
- Moninaisuuden näkyminen viestinnässä, representaatio
- Yhdenvertaisuutta ja samoja arvoja edustavat teemapäivät, muistaako harrastustoiminta viestiä ja iloita niistä? Esim. transnäkyvyyden päivä?
- Yhteistyökumppanien valinnat, näkyvätkö samankaltaiset arvot esim. sometilien seuratuissa tileissä?

ULKOISET VIESTINTÄKANAVAT

- Tunnista kohdeyleisö! On tärkeää perehtyä ja hyödyntää kohdeyleisön käyttämiä viestintäkanavia.
- **Näkyvyys kasvattaa kiinnostusta:** mitä useammalla kanavalla viestintää toteutetaan, sitä helpommin ihmiset löytävät sen pariin.
- Digitaalisaation ansiosta, somessa tapahtuvan viestinnän suosio on merkittävä. On kuitenkin tärkeää muistaa, että sosiaalinen media ei tavoita kaikkia. Kaikilla pitää olla yhdenvertaiset mahdollisuudet ymmärtää ja päästä käsiksi viestinnän sisältöihin.

REPRESENTAATIO

Representaatio on erilaisten ihmisten edustamista ja näkyvyyttä mediassa tai mainonnassa. Representaatiolla voidaan ilmaista kulttuuria, sukupuolta tai etnisyyttä. Valtavirrassa harmillisesti representaation moninaisuus on jäänyt hyvin kapeaksi. Yhteiskuntamme normit villitsevät myös representaatiossa. Representaatio vaikuttaa omakuvaamme ja muiden näkemykseen omasta identiteetistä.

KUVITUS

Mahdollisimman moninainen kuvitus esim. markkinoinnissa tarjoaa erilaisille ihmisille mahdollisuuksia tunnistaa ja nähdä itsensä toiminnan parissa visuaalisesti. Stereotyyppien tiedostaminen ja välttäminen on myös hyvä muistaa.

KOKEMUKSET

Jos viestinnässä hyödynnetään nuorten kertomuksia tai palautteita toiminnasta, ne toimivat konkreettisina esimerkkeinä toiminnasta.

EI-NORMATIIVISUUS

Yhteiskuntamme normeista poikkeavaa representaatiota on hyvä sisällyttää viestinnässä. Näkyvyys ihmisille, jotka eivät yleensä näy mainonnassa tai mediassa, luo uusia mahdollisuuksia erilaisille vähemmistöille tulla edustetuksi ja samaistua. Mahdollisimman moninainen ja laaja ihmisten edustus viestinnässä osoittaa, että kaikki ovat tervetulleita.

SUKUPUOLISENSITIIVISEN VIESTINNÄN TUEKSI

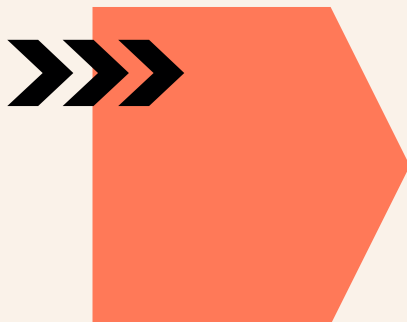
Gender Spectrum Collection - Vice:n ylläpitämä ilmainen kuvapankki, transsukupuolisia ja ei-binäärisiä malleja

Mai Salmenkangas & Riikka Wallin, Sukupuolisensitiivinen hanketyö - laaja opas täynnä erilaisia työkaluja sukupuolisensitiivisen toiminnan ja viestinnän tueksi

Picnoi - tarjoaa ilmaisia kuvia eri etnisiä vähemmistöjä edustavista ihmisistä.

Disabled and Here: Ilmainen kuvapankki, valokuvia ja illustraatioita vähemmistöjen edustajista, kuten vammaisista, etnisistä vähemmistöistä ja sateenkareevista.

Maija Hirvonen & Tuija Kinnunen, Saavutettava viestintä, Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä, 2020 - laajasti tietoa saavutettavan viestinnän toteuttamiseen

SUKUPUOLISENSITIIVINEN VIESTINTÄOPAS HARRASTUSTOIMINNAN PARIIN

Opas on luotu osana samannimistä
opinnäytetyötä ja tilaustyönä Euroopan
unionin osarahoittamalle HOPE –
Hyvinvointia, osallisuutta ja polkuja
työelämään hankkeelle.

Kysymykset ja
yhteydenotot:
sofia.helio02@gmail.com

Euroopan unionin
osarahoittama